

El camí Ral de Coll de Daví:

Un dels camins més antics, encisadors i llegendaris de la nostra comarca és, sense cap mena de dubte, l'anomenat **camí ral de Coll de Daví** que comunicava Manresa amb Barcelona tot travessant el Llobregat pel pont de Vilomara i enfilant-se per les carenes de la serra de l'Obac, dins el massís de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, tot baixant després per la riera de les Arenes fins Matadepera, Sabadell i Barcelona.

S'anomenaven camins *rales* (contracció de *reial*) aquelles rutes concedides i protegides pels reis. Els masos i pobles per on passaven gaudien de certs privilegis i es beneficiaven del comerç que el camí proporcionava. Sembla ser que aquest camí fou construït per presos condemnats a treballs forçats.

Fins l'arribada del ferrocarril a Manresa, l'any 1859, fou la via més ràpida de comunicació entre Barcelona i el Bages i el Berguedà. Per aquesta ruta s'hi transportava, a bast, la llana des del port de Barcelona fins a les indústries tèxtils de la comarca; tanmateix i en sentit invers, el vi i aiguardent que produïen els ceps bagencs es dirigien per aquest camí al port barceloní.

Per fer el trajecte entre Barcelona i Manresa calien unes tretze hores per terme mig. En un trajecte tan llarg i freqüentat, era necessària la presència de diversos hostals. Fou tant important aquest tràfec de mercaderies que tan sols en el tram comprès entre El Pont de Vilomara i Matadepera, d'una vintena escassa de km. -els més feréstecs i solitaris de tot l'itinerari per altra banda- s'hi podien comptabilitzar cinc establiments (*masies-hostals*) destinats a donar acollida als soferts traginers i les seves cavalleries. (*l'Hostal del Pont de Vilomara, Sant Jaume de Vallhonesta, Hostalets del Daví, La Barata i Can Torrella*).

Els bandolers:

No és estrany doncs, que aquesta via estigui farcida de fets on es barregen història i llegenda; i que fos l'escenari adient per a què els bandolers i personatges de moral distreta fessin de les seves.

Pel que fa a l'aspecte exterior, els bandolers no es distingien massa de l'altra gent. Duïen però, sempre una **xarpa**, una ampla faixa de cuir que els creuava el pit d'esquerra a dreta. De la xarpa penjaven fins i tot tres **pedrenyals**—escopetes curtes que funcionaven amb percussors de pedra foguera—, flascons amb pólvora i una bossa amb munició. També portaven **dagues** i unes temibles simitarres que anomenaven **panards**. Un altre element característic de la seva indumentària era la **capa de pastor** o **gascona**. La seva grandària permetia molta llibertat de moviments i alhora amagava la xarpa amb les armes.

El que distingia els bandolers entre si era el bàndol a què pertanyien: hi havia *nyerros*, *cadells*, *voltors*, *morells*...Aquests grups solien ser rivals i s'agredien sovint, com és el cas dels famosos nyerros i cadells que s'odiaven a mort.

Per l'àrea de Sant Llorenç del Munt i l'Obac passaren bandolers molt famosos, com ara el mític **Perot Rocaguinarda** al qual, l'any 1611, les autoritats catalanes cansades de perseguir-lo inútilment, li van concedir l'indult i el van enviar a Itàlia amb la graduació de capità de l'exèrcit.

Rocaguinarda, cap dels nyerros, fou immortalitzat per Cervantes, que el va convertir en personatge central de dos capítols de la seva obra *El ingenioso hidalgo Don Quijote de la Mancha*.

Un altre bandoler famós fou **Gabriel Torrent de la Goula**, àlies **Trucafort**. Aquest personatge era un antic i valent caçador de bandolers, pels quals pagaven fortes recompenses. Cansat de perseguir inútilment en Rocaguinarda, acabà sent el cap principal del grup dels cadells. En Trucafort amb una quadrilla de trenta-cinc cadells, passà per l'hostal de la Barata l'any 1615, on es feu servir menjar per a ell i la seva colla. Portaven segrestat un pagès de Cerdanyola, a canvi del qual van obtenir un fort rescat. El 1616 Trucafort fou capturat i torturat de forma salvatge. Poc després seria esquarterat públicament a la ciutat de Barcelona.

També actuaren a Sant Llorenç en **Sastre Domingo** i **Jeroni Ramona**, cap de la banda dels *avinyonesos*, que el 1615 segrestà l'hereu del mas La Barata.

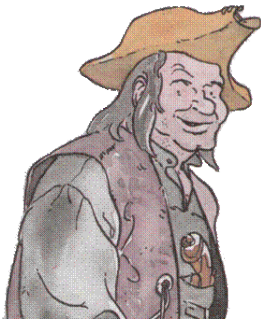
En Capablanca:

Però sens dubte el bandoler més popular, enigmàtic i llegendari que actuà per aquestes terres fou l'anomenat **Capablanca**. Abans de convertir-se en bandoler en **Capablanca** era un humil pagès de nom desconegut que es guanyava la vida fent de **mosso de bastaix** per les masies de la comarca.

Un dia, després de cobrar la paga de tot un mes de treball, se n'anà a Manresa disposat a gastar-se una part dels diners que tanta suor li costaven de guanyar.

Quan arribà a Manresa fou assaltat, robat i maltractat per una colla de lladres sense que ningú sortís en ajuda seva. Profundament afectat i desenganyat per aquest fet va prometre que mai més tornaria a guanyar-se la vida honradament i que a partir d'aquell dia viuria d'allò que robaria als altres.

I així fou com nasqué la llegenda d'en **Capablanca**. Armat amb un pedrenyal i cobert amb una capa blanca que havia robat d'un descuidat capità de *miquelets* es convertí aviat en el saltejador de camins més temut de la contrada.

De seguida es va fer famosa la forma que tenia d'assaltar els infeliços viatgers que tenien la gosadia de passar pel camí ral de la serra de l'Obac: Estenia la seva capa al mig del camí i ell enfilat dalt d'un arbre o roca convidava al pobre viatger a deixar tot el que duia de valor dins la capa si no volia sentir l'olor de la pólvora del seu pedrenyal.

Com que era bon coneixedor de tots els indrets de la muntanya sabia tots els racons, coves i avencs on podia amagar-se sense que ningú aconseguís trobar-lo mai. Es conta que per fer-se fonedís després dels robatoris utilitzava un giny, sols conegut per ell, que li permetia despenjar-se per una esquadra de la *Roca Salvatge* (gran mola que serveix de base al *Paller de tot l'Any*) fins una cova situada a mitja paret que li servia de refugi.

No se sap, ni se sabrà mai, com va acabar la vida d'en **Capablanca**. Uns diuen que va ser finalment agafat i pres pel *sometent*. D'altres diuen que va ser trobat mort sota d'una aixeta d'una bóta de vi. L'únic cert és que la seva memòria ha anat passant de boca en boca de pares a fills generació rere generació i encara avui es manté ben viva LA LLEGENDA D'EN CAPABLANCA.

Un robatori sonat:

El dia 4 de maig de 1570 hi hagué un assalt molt sonat. La víctima fou en Pere Cortey, un argenter barceloní que havia sortit de Barcelona amb el seu cavall a les cinc de la matinada per anar a la fira de Manresa, on pensava vendre objectes d'or i plata que portava en unes bosses de cuir. A l'hostal de La Barata va fer amistat amb tres viatgers més que, a peu, també anaven a Manresa i van decidir fer plegats el perillós viatge fins Manresa. Però quan van ser prop de la Font del Lladre els sortiren al pas sis bandolers joves armats amb pedrenyals.

Un dels viatgers va aconseguir fugir en direcció a Sant Jaume de Vallhonestà, però els altres tres van ser capturats i lligats a punta de pedrenyal en un arbre prop del camí. Després d'escorcollar l'argenter, els bandolers li van robar la seva mercaderia: or i plata per valor de més de dos-cents ducats, vuitanta rals en moneda i un parell de calzes de plata daurada que portava amagats a les mànigues. Finalment els lladres fugiren deixant-los lligats.

El Coll Estret i el sot de les Unces: Just abans d'arribar al coll Estret trobarem a mà esquerra un petit forat anomenat el sot de les Unces, possiblement dit així per ser el lloc on van amagar el resultat d'algun robatori.